

สรุปสถานการณ์ส่งออกข้าวไทยปี 2557 และแนวโน้มและทิศทางการส่งออกข้าวไทย ปี 2558

ปริมาณส่งออกข้าวไทย จำแนกตามชนิดข้าว ระหว่างปี 2554 – 2557

ชนิดข้าว	2554	2555	2556	2557	Δ(%) 57/56
ข้าวขาว	4,568,388	2,572,840	2,823,517	5,538,135	93.8
ข้าวหอมมะลิ	2,359,607	1,912,657	1,915,189	1,869,673	-2.4
ข้าวเหนียว	3,409,839	2,049,618	1,650,832	3,261,522	97.6
ข้าวเหนียว	161,696	113,685	137,451	139,394	1.4
ข้าวหอมปทุมธานี	212,020	85,629	85,629	160,636	210.8
รวม (ตัน)	10,711,550	6,734,429	6,612,620	10,969,360	65.9
มูลค่า (ล้านบาท)	193,843	142,976	133,852	174,855	30.6
มูลค่า(ล้านเหรียญฯ)	6,432	4,632	4,420	5,439	23.0

ประเทศผู้นำเข้าข้าวไทย 10 อันดับแรกปี 2554-2557

ประเทศ	2554	2555	2556	2557	Δ(%) 57/56
ไนจีเรีย	1,511,813	1,182,518	175,818	1,239,810	605.2
เบนิน	199,799	335,096	919,041	1,112,602	21.1
จีน	303,667	176,214	327,559	734,765	124.3
ไอวอรีโคสต์	602,856	356,807	310,098	719,771	132.1
แอฟริกาใต้	589,743	366,745	419,373	535,645	27.7
แคเมอรูน	206,844	278,436	282,992	517,526	82.9
สหรัฐอเมริกา	393,618	361,722	386,844	475,536	22.9
มาเลเซีย	330,932	70,768	144,281	422,167	192.6
แองโกล่า	162,243	153,546	231,282	379,637	64.1
โมซัมบิก	179,281	202,456	215,543	376,176	74.5
ประเทศอื่น	6,230,753	3,250,121	3,199,789	4,455,725	39.3
รวม	10,711,550	6,734,429	6,612,620	10,969,360	65.9

หน่วย : ตันข้าวสาร

ที่มา ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

สถานการณ์การผลิต การบริโภค สต็อกข้าว และการค้าข้าวของโลกปี 2558

กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (The U.S. Department of Agriculture; USDA) คาดว่าผลผลิตข้าวของโลกในปี 2558 จะมีประมาณ 475.5 ล้านตัน (ข้าวสาร) ลดลง 0.3% เมื่อเทียบกับปี 2557 ขณะที่ความต้องการบริโภคข้าวจะมีประมาณ 483.3 ล้านตัน เพิ่มขึ้น 0.6% เมื่อเทียบกับปี 2557 ซึ่งจากการที่ความต้องการบริโภคมีมากกว่าปริมาณผลผลิตนั้นจึงคาดว่าสต็อกข้าวปลายปีจะลดลงเหลือประมาณ 99 ล้านตัน ลดลง 7.4% เมื่อเทียบกับปี 2557

สำหรับการค้าข้าวของโลก (ส่งออก-นำเข้า) ในปี 2558 คาดว่าจะมีประมาณ 42.6 ล้านตัน เท่ากับปี 2557 โดยในส่วนของประเทศผู้ส่งออกนั้น คาดว่าประเทศไทยจะส่งออกเป็นอันดับที่ 1 ที่ประมาณ 11.3 ล้านตัน ในขณะที่ประเทศอินเดียคาดว่าจะส่งออกประมาณ 8.7 ล้านตัน ตามมาด้วยเวียดนามประมาณ 6.7 ล้านตัน ปากีสถานประมาณ 3.9 ล้านตัน และสหรัฐฯ 3.4 ล้านตันตามลำดับ

สำหรับประเทศผู้นำเข้าข้าวนั้น คาดว่าในปี 2558 ประเทศจีนจะยังคงนำเข้าข้าวมากเป็นอันดับ 1 ที่ปริมาณ 4.3 ล้านตัน ตามมาด้วยประเทศไนจีเรียประมาณ 3.5 ล้านตัน ฟิลิปปินส์ประมาณ 1.7 ล้านตัน อิหร่านประมาณ 1.7 ล้านตัน และอิรักประมาณ 1.5 ล้านตัน เป็นต้น

รายการ	2554	2555	2556	2557	2558*	(%) 58/57
ผลผลิต	450.0	467.0	471.9	477.0	475.5	-0.3
การบริโภค	445.0	459.8	468.6	480.2	483.3	0.6
สต็อกปลายปี	99.6	106.8	110.1	106.9	99.0	-7.4
การส่งออก-นำเข้า	36.6	39.9	39.4	42.6	42.6	0.0
ประเทศผู้ส่งออก	2554	2555	2556	2557	2558*	(%) 58/57
ไทย	10.6	6.9	6.7	11.0	11.3	2.7
อินเดีย	4.6	10.3	10.5	10.5	8.7	-17.1
เวียดนาม	7.0	7.7	6.7	6.5	6.7	3.1
ปากีสถาน	3.4	3.4	4.1	3.9	3.9	0.0
สหรัฐฯ	3.2	3.3	3.3	3.0	3.4	13.3
ประเทศผู้นำเข้า	2554	2555	2556	2557	2558*	(%) 58/57
จีน	0.6	2.9	3.5	3.9	4.3	10.3
ไนจีเรีย	2.6	3.4	2.4	3.0	3.5	16.7
ฟิลิปปินส์	1.2	1.5	1.0	1.7	1.7	0.0
อิหร่าน	1.9	1.5	2.2	1.7	1.7	0.0
อิรัก	1.0	1.5	1.3	1.4	1.5	7.1
ซาอุดีอาระเบีย	1.1	1.2	1.3	1.5	1.3	-13.3
อินโดนีเซีย	3.1	2.0	0.7	1.2	1.3	8.3
ไต้หวัน	0.9	1.4	0.9	1.2	1.2	0.0
เคนกา	0.8	1.2	1.1	1.2	1.2	0.0
มาเลเซีย	1.1	1.0	0.9	1.1	1.1	0.0

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร (*ตัวเลขคาดการณ์ ณ เดือนมกราคม 2558)

ที่มา กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (USDA)

คาดการณ์ปริมาณส่งออกข้าวของไทยในปี 2558 โดยสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย

ชนิดข้าว	2554	2555	2556	2557	% (57/56)	% (สัดส่วน ชนิดข้าว)	คาดการณ์ 2558
ข้าวขาว	4.57	2.57	2.86	5.54	93.8	51	5.0
ข้าวหอมมะลิ	2.36	1.91	1.92	1.87	-2.4	17	2.0
ข้าวเหนียว	3.41	2.05	1.65	3.26	97.6	30	2.7
ข้าวเหนียว	0.16	0.11	0.14	0.14	1.4	1	0.1
ข้าวหอมปทุมธานี	0.21	0.09	0.05	0.16	210.8	1	0.2
รวม	10.71	6.73	6.61	10.97	65.9	100	10.0

* คาดการณ์ ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2558

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

ในปี 2558 นี้ สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทยคาดการณ์ปริมาณส่งออกข้าวที่ 10.0 ล้านตัน เป็นมูลค่า 4,950 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (คิดเป็นมูลค่าประมาณ 161,000 ล้านบาท) ขณะที่กระทรวงพาณิชย์คาดว่าไทยจะส่งออกข้าวประมาณ 10.0 - 11.0 ล้านตัน

ภาวะราคาส่งออกข้าวของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ

Type	2011	Jan 30, 2012	Jan 28, 2013	Jan 28, 2014	Jan 28, 2015
White Rice					
Thailand 100% B grade	565-575	530-540	560-570	445-455	415-425
Vietnam 5% broken	455-465	435-445	385-395	400-410	360-370
India 5% broken	435-445	455-465	430-440	405-415	395-405
Pakistan 5% broken	445-455	430-440	415-425	390-400	355-365
Cambodia 5% broken				450-460	435-445
U.S. 4% broken	540-550	525-535	605-615	585-595	495-505
Uruguay 5% broken	565-575	555-565	605-615	625-635	NQ
Parboiled Rice					
Thailand parboiled 100% stxd	555-565	540-550	580-590	455-465	410-420
Pakistan 5% broken	445-455	445-455	450-460	400-410	400-410
India 5% broken	415-425	435-445	425-435	395-405	390-400
U.S. 4% broken	600-610	590-600	620-630	660-670	550-560
Brazil Parboiled 5% broken	535-545	545-555	625-635	590-600	570-580
Fragrant Rice					
Thailand Hommali 100% whole	980-990	990-1000	1125-1135	945-955	920-930
Vietnam 5% broken	635-645	595-605	565-575	555-565	470-480
India basmati 2% broken	1055-1065	1055-1065	1055-1065	1515 -1525	NQ
Pakistan basmati 2% broken	1015-1025	1015-1025	1015-1025	NQ	NQ
Cambodia Pkha Malis				895-905	795-805

Source: oryza.com

All prices USD per ton, FOB vessel

ปัจจัยที่มีผลในเชิงบวกและเชิงลบต่อการส่งออกข้าวไทย

ในปี 2558 นี้ สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทยคาดว่า การส่งออกข้าวจะมีทิศทางที่ดีอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาภาวะการค้าขายข้าวในตลาดเป็นไปตามกลไกตลาด ประกอบกับกระทรวงพาณิชย์ได้วางแนวทางที่จะร่วมกับภาคเอกชนขยายตลาดและรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดข้าวไทยกับประเทศผู้นำเข้าข้าวหลักในทุกภูมิภาคทั่วโลก ซึ่งจะทำให้ไทยจะยังคงส่งออกข้าวมากที่สุดในโลกในปี

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากปัจจัยภายนอกประเทศแล้ว สมาคมฯ คาดว่า ในปีนี้จะยังคงเป็นปีที่ท้าทายความสามารถของผู้ส่งออกข้าวไทยจากภาวะการค้าข้าวในตลาดโลกที่คาดว่าจะยังคงมีการแข่งขันอย่างรุนแรง โดยคาดว่าโอกาสและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในปีนี้มีดังต่อไปนี้

ระยะ	ปัจจัยเชิงบวก
ระยะสั้น	รัฐบาลไม่มีมาตรการแทรกแซงด้านราคาสินค้าเกษตร ทำให้ภาวะการค้าเป็นไปตามกลไกตลาด
	รัฐบาลตั้งเป้าระบายข้าวจากสต็อกรัฐบาลเดือนละ 1 ล้านตัน และได้ปรับวิธีการระบายข้าวที่สอดคล้องกับภาวะตลาด
	ภาครัฐและเอกชนมีความร่วมมือกันมากขึ้น ทั้งทางด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาดข้าวไทยในต่างประเทศ รวมถึงการเจรจาขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ(G-G) และภาครัฐร่วมเอกชน(G-P)
	รัฐบาลมีสัญญาขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐกับประเทศจีนที่ยังส่งมอบไม่หมด ซึ่งคาดว่าจะมีการส่งมอบข้าวเพิ่มเติมตามสัญญาในปี
	ราคาข้าวส่งออกของไทยปรับลดลงมาอยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้
	ประเทศผู้นำเข้าข้าวทั้งในภูมิภาคแอฟริกาและเอเชียมีความต้องการนำเข้าข้าวอย่างต่อเนื่อง
	ภาวะค่าเงินบาทที่มีเสถียรภาพในระดับที่เหมาะสมส่งผลดีต่อการส่งออกข้าว
ระยะยาว	ประเทศจีนดำเนินนโยบายด้านการอุดหนุนการเกษตร ส่งผลให้ราคาข้าวในประเทศอยู่ในระดับสูง ทำให้มีความต้องการนำเข้าข้าวเพิ่มขึ้น ประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญเช่น เวียดนาม พม่า ปากีสถาน จึงหันไปสนใจตลาดจีนมากยิ่งขึ้น
	นโยบายความมั่นคงด้านอาหารของอินเดียฉบับใหม่ทำให้รัฐบาลมีภาระในการจัดสรรธัญพืชให้ประชาชนมากขึ้น และอาจมีการทบทวนนโยบายส่งออกข้าว
	แม้ว่าประเทศผู้บริโภคข้าวและผู้นำเข้าข้าวหลายประเทศ อาทิเช่น ฟิลิปปินส์ ไนจีเรีย จะหันมาให้ความสำคัญกับนโยบายพึ่งพาผลผลิตในประเทศ และมีมาตรการอุดหนุนเกษตรกรเพื่อเพิ่มผลผลิตในประเทศและลดการนำเข้า แต่ยังไม่บรรลุตามเป้าที่วางไว้จึงทำให้ยังต้องนำเข้าข้าวจากต่างประเทศต่อไป
	การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของประเทศผู้บริโภครายข้าวทำให้มีรายได้มากขึ้น เช่น ในภูมิภาคแอฟริกา จึงทำให้ความต้องการบริโภคข้าวเพิ่มมากขึ้น
	ความแปรปรวนของสภาพอากาศโลกที่ยังคงมีโอกาสเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น ปรากฏการณ์เอลนีโญ ภัยแล้ง ลมพายุพัดกระหน่ำ และอุทกภัย ที่อาจส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตสินค้าเกษตรทำให้ผลผลิตบางประเทศลดลง

ระยะ	ปัจจัยเชิงลบ
ระยะสั้น	รัฐบาลไทยยังคงมีสต็อกข้าวปริมาณมาก ทำให้ลูกค้าบางส่วนขาดความเชื่อมั่นด้านราคาและคุณภาพข้าว ซึ่งเป็นปัจจัยกดดันที่ทำให้ราคาข้าวไม่ขยับสูงขึ้นมาก
	ภาวะภัยแล้งในพื้นที่บางส่วนของประเทศ และการที่กรมชลประทานงดส่งน้ำให้ภาคการเกษตรประกอบกับการที่รัฐบาลไม่มีนโยบายอุดหนุนด้านราคาการผลิต ส่งผลให้ผลผลิตข้าวนาปรังมีแนวโน้มลดลง
	ภาวะค่าเงินบาทที่อาจเกิดการผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจในภูมิภาคและในตลาดโลก อาจส่งผลกระทบต่อการวางแผนการขายของผู้ส่งออก
	การบังคับใช้มาตรฐานข้าวหอมมะลิไทยฉบับใหม่ (2556) ทำให้ผู้ซื้อสับสน และอาจทำให้เกิดข้อพิพาท ซึ่งปัจจุบันก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขปรับปรุง
	การขาดแคลนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมข้าว ทั้งในส่วนของโรงงาน และการขนส่ง เช่น แรงงานขนถ่ายสินค้าที่ท่าเรือ หรือสตีวีโด (Stevedore) ซึ่งทำให้การส่งมอบข้าวบางช่วงล่าช้ากว่ากำหนด
	ประเทศจีนเข้มงวดการนำเข้าข้าวผ่านชายแดนจากเวียดนาม ทำให้เวียดนามต้องหาตลาดอื่น ๆ มารองรับผลผลิตฤดูการใหม่ที่จะออกสู่ตลาดในช่วงต้นปีนี้
	ผลผลิตข้าวของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ เช่น เวียดนาม อินเดีย ในปีนี้คาดว่าจะได้ผลดีและมีปริมาณมาก ขณะที่ผลผลิตธัญพืชอื่น ๆ เช่น ข้าวสาลี และข้าวโพดก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
ระยะยาว	ภาวะราคาน้ำมันที่ปรับลดลง อาจส่งผลให้ประเทศที่ส่งออกน้ำมันได้รับผลกระทบจากรายได้ที่ลดลง เช่น สหรัฐอเมริกา รัสเซีย กลุ่มตะวันออกกลาง และแอฟริกา ซึ่งในระยะสั้นจะยังไม่ส่งผลกระทบ แต่ต้องคอยเฝ้าระวังเนื่องจากคาดการณ์ราคาน้ำมันยังคงมีแนวโน้มจะปรับตัวลง
	ประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ เช่น เวียดนาม อินเดียมีผลผลิตข้าวและสต็อกข้าวปริมาณมาก และมีการส่งออกอย่างต่อเนื่อง
	ประเทศผู้ส่งออกข้าวที่สำคัญ โดยเฉพาะเวียดนาม กัมพูชาต่างมุ่งเข้าสู่ตลาดข้าวคุณภาพสูง เช่น ข้าวหอมมะลิ ข้าวขาว 100% ขณะที่พม่าตั้งเป้าส่งออกข้าวขึ้นมากขึ้น โดยมีตลาดสำคัญคือยุโรปตะวันออก
	ประเทศผู้ส่งออกรายใหม่ เช่น พม่า กัมพูชา ต่างประกาศนโยบายที่หันมาส่งเสริมการส่งออกข้าว และมีการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น รวมทั้งยังได้สิทธิพิเศษด้านภาษีจากสหภาพยุโรปด้วย
	ประเทศผู้บริโภคข้าวและผู้นำเข้าข้าวที่สำคัญ ต่างหันมาให้ความสำคัญกับนโยบายพึ่งพาผลผลิตในประเทศ และการอุดหนุนด้านการเกษตรมากขึ้น
	พฤติกรรมกรบริโภคข้าวของหลายประเทศมีแนวโน้มบริโภคข้าวลดลงเพราะมีทางเลือกในการบริโภคอาหารมากขึ้น รวมทั้งลักษณะการบริโภคข้าวในรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายมากขึ้น
	มาตรการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ เช่น อุปสรรคทางการค้าที่ไม่มีภาษี (Non-Tariff Barriers : NTB) มาตรการด้านสุขอนามัย มาตรการด้านความมั่นคง อาจทำให้เกิดอุปสรรคทางการค้ามากขึ้น
	ต้นทุนที่เกิดจากการขนส่งสินค้าทางเรือ เช่น ค่า Terminal Handling Charge (THC) ค่าระวางเรือ ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในขั้นตอนต่าง ๆ ที่อาจจะมีการปรับสูงขึ้นในอนาคต
	ภาวะเศรษฐกิจ และนโยบายด้านการเงินในหลายภูมิภาคที่ยังคงมีโอกาสเกิดความผันผวน ทั้งสหรัฐฯ เอเชีย และยุโรป ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อการบริโภคอาหารในวงกว้าง